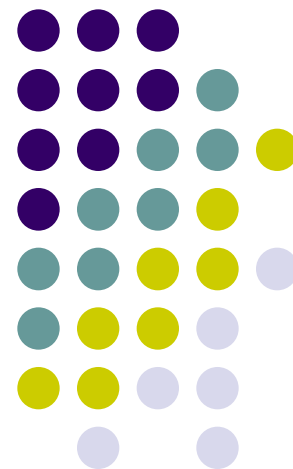
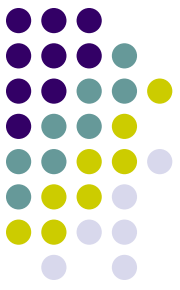

Нейрогенез мозку

Тарас Волошин

Тепер ми вже не можемо
сказати "не хвилюйся, нервові
клітини не відновлюються..."
тому, що вони - відновлюються!!

Neurogenesis in the Adult Brain

Fred H. Gage *Laboratory of Genetics,
The Salk Institute, La Jolla, California*

«A milestone is marked in our understanding of the brain with the recent acceptance, contrary to early dogma, that the adult nervous system can generate new neurons.»

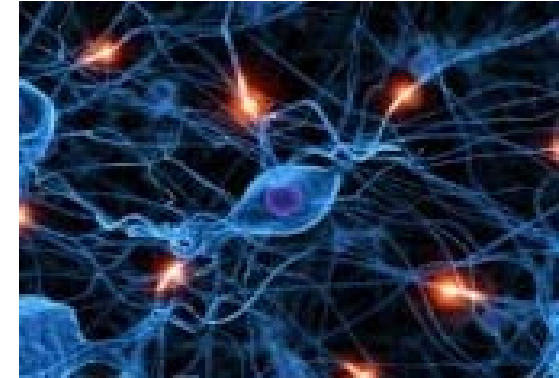
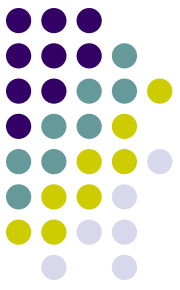

Історія нейрогенезу

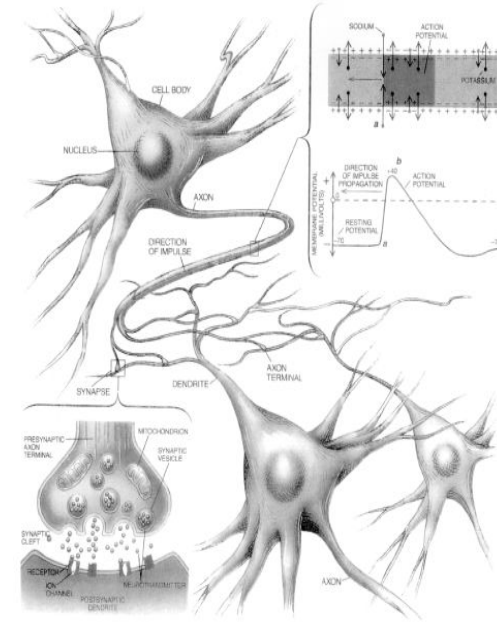

- відомо, що нові клітини утворюються зі стовбурових протягом усього життя в крові та шкірі людини
- у комах, риб та амфібій нервові клітини поділяються протягом усього життя.
- Давно відомо також, що мікроглія, астроцити і олігодендроцити можуть поділитись в дорослих і відповідати на травму поділом

- залишались рефрактерними до реплікації лише нервові клітини...
- Однією з причин, чому дорослий мозок не міг реплікувати нові нейрони, вважалась складність будови більшості нейронів з їх дендритними розгалуженнями і полісинаптичними аксональними комбінаціями.

- Нейрони вважались кінцево-диференційованими і нездатними до вступу в новий клітинний цикл і поділу.

- Як буде новоутворений нейрон з новими аксонами і дендритами функціонально інтегруватись в мозок без зміни зв'язків?- вважали тоді.

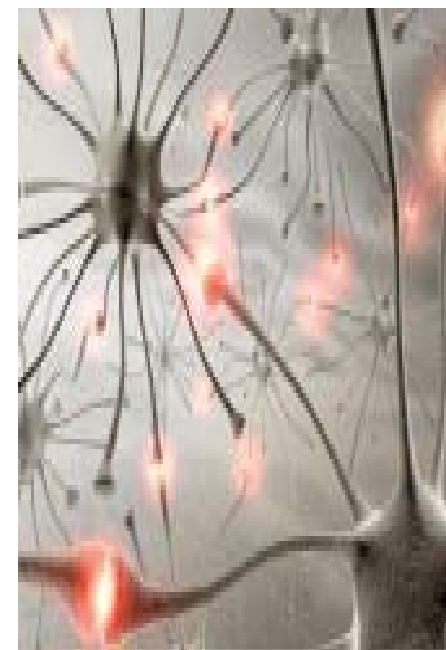

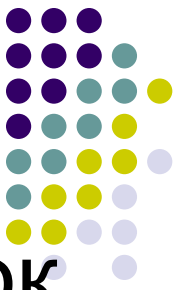
Відкриття явища пластичності

• 1949 рік- Теорія пластичності запропонована Donald Hebb, який першим висловив можливість «посилення синапсів» без структурної реорганізації.

• 1965 р.- Joseph Altman і DAS запропонували теорію структурної пластичності, тобто власне нейрогенезу (“деякі клітини мозку поділяються на морфологічно подібні до нейронів клітини”)

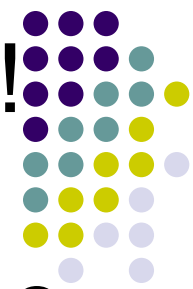

1985р. – А. Bjorklund і F. Gage - при
введені клітин плода в дорослий мозок
вони не гинуть, а виживають і
диференціюються. /Science

1994р. – S. Dunnett
і А. Bjorklund вивчили, що
нововведені клітини
можуть сприймати
і відсилати інформацію

- 1992 рік - революція в нейрогенезі!!!
- Reynolds and Weiss; Richards et al. 1992 – дослідили наявність нейрогенезу в субвентрикулярній зоні,
- Gage et al., 1995; Palmer et al., 1997 – в зубчастій звивині гіпокампу.

2007 рік-дослідники(NINDS)
довели, що мозок може
генерувати нові нейрони,
які є функціонально
активними- покращують
когнітивні функції.

«Це дослідження показує,
що мозок має додаткові
резерви для відновлення
після ураження. Отже,
нейрон не гине назавжди», -

Flora Vaccarino, M.D. of
Yale University

- Доведено, що в дорослому віці нові нейрони постійно з'являються в двох регіонах мозку :
- Субвентрикулярна чи Субепендимна зона (Subventricular zone, SVZ)
- Субгранулярна зона – частина зубчатої звивини гіпокампу. (Subgranular zone, SGZ)

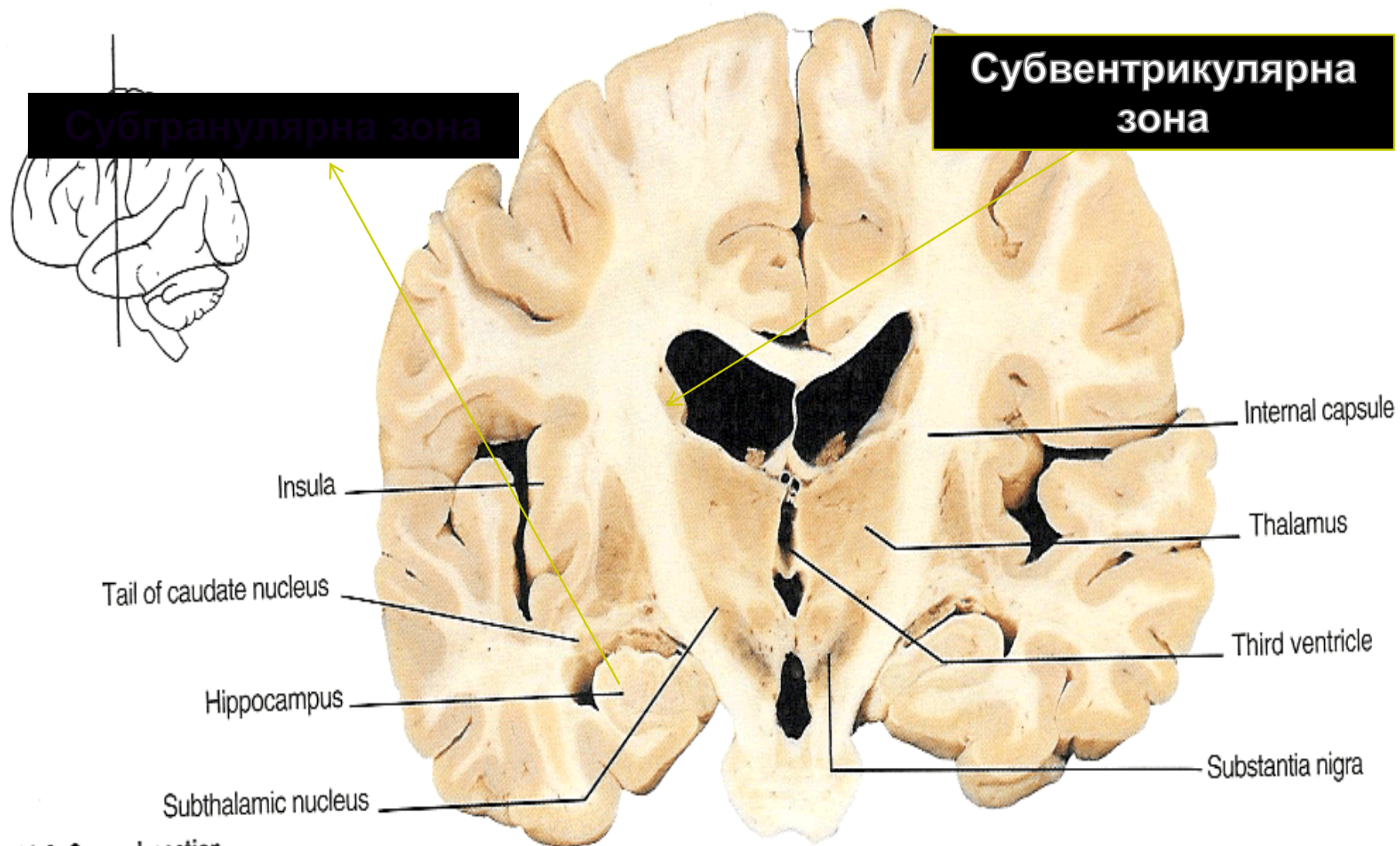
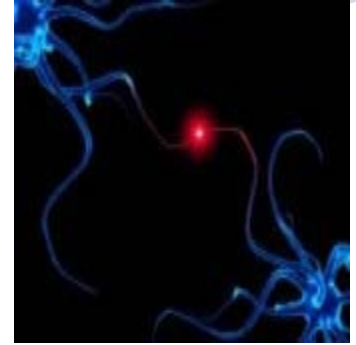
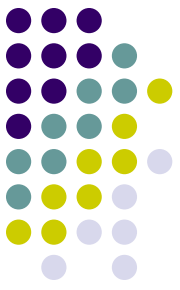

Fig. 10.9 Coronal section.

- В субвентрикулярній зоні виділяють 4 типи клітин:
- Проліферуючі нейробласти типу А об'єднуються в ланцюжки і мігрують в напрямі до нюхової цибулини.
- Повільно проліферуючі клітини типу В утворюють гліальні трубки, всередині яких проходить міграція нейробластів типу А.
- Активно проліферуючі клітини типу С утворюють скопичення між ланцюжками з А клітин.
- Ворсинчаті епендимоцити типу Е стимулюють продукцію ліквору.

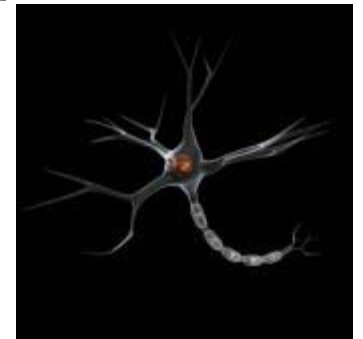
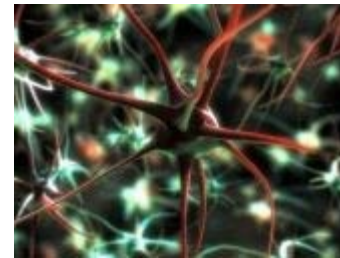
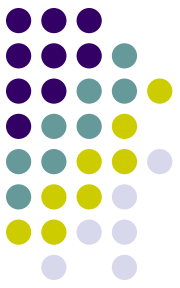

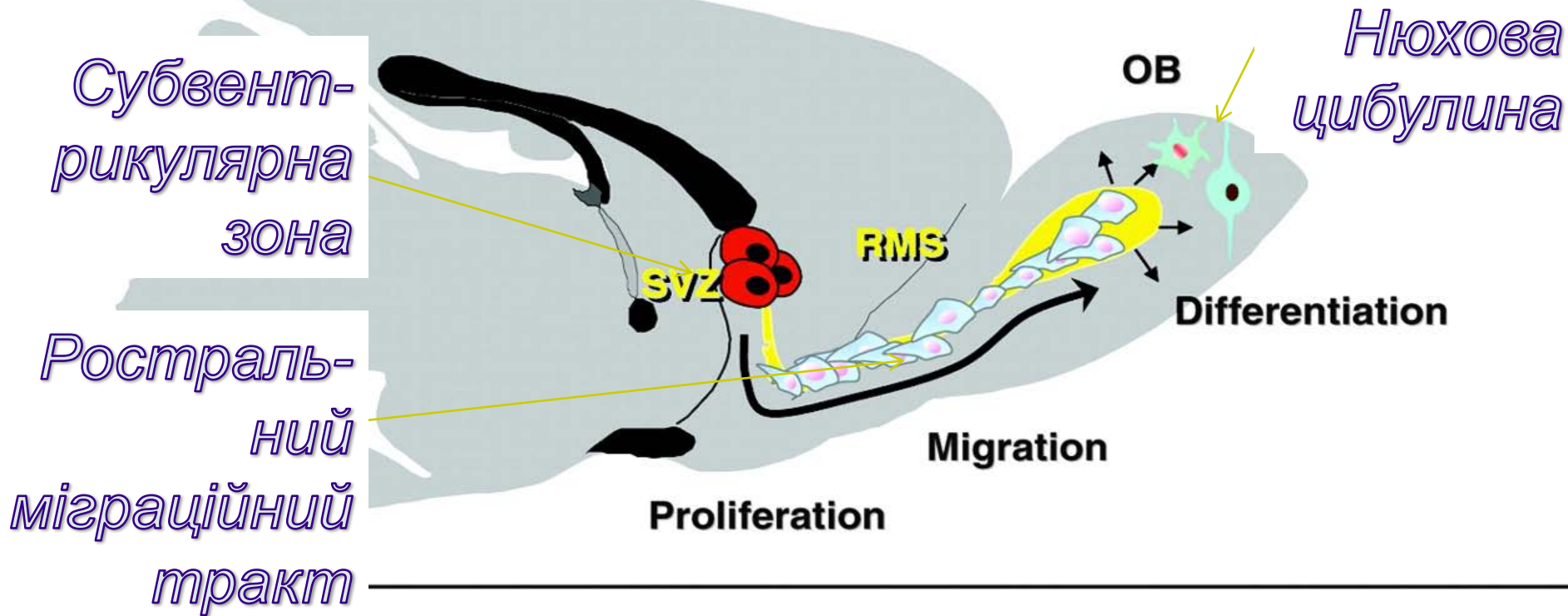
Ростральний міграційний потік (англ. rostral migratory stream, RMS) — шлях, по якому нейробласти мігрують з субвентрикулярної зони в нюхову цибулину. Це займає 2-6 діб.

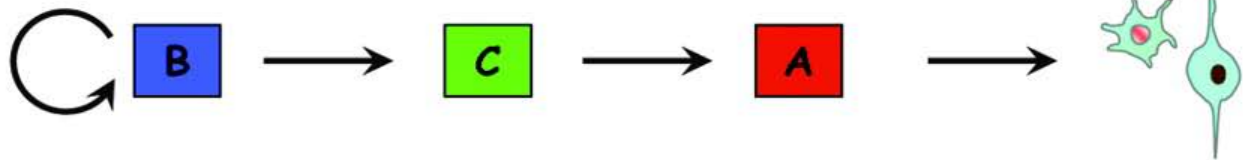
Зародження нових клітин в субвентрикулярній зоні і їх міграція по ростральному міграційному потоці проходить протягом усього життя людини.

- Групи нейробластів мігрують ланцюжками по гліальних трубках, утворених клітинами типу В, астроцитами та їх відростками
- Досягнувши середини нюхової цибулини, ланцюжки розпадаються і клітини починають радіальну міграцію /Alvarez- Buulla/
- Так вони досягають верхніх клітинних шарів, де проходить кінцева диференціація

Neuronal lineage

Cell identity

SVZ astrocyte
Putative stem cell

Transit amplifying
progenitor

Migrating
neuroblast

Immature and
mature neurons

Identified markers

GFAP
Vimentin
Nestin

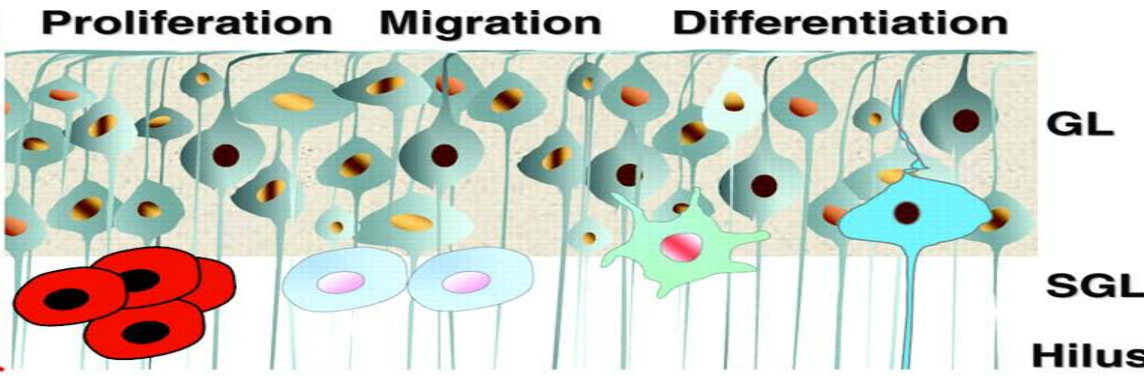
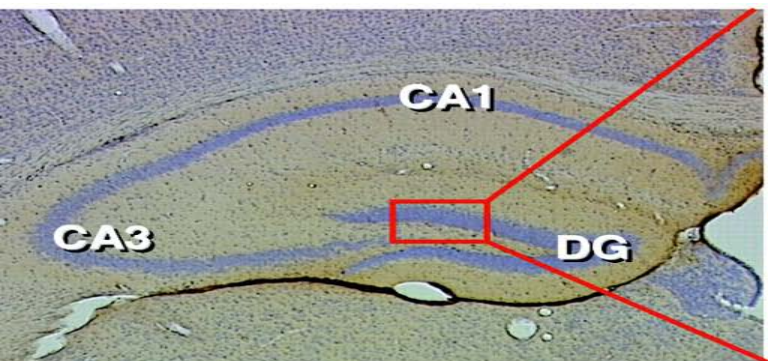
Dlx2
Nestin

PSA-NCAM
Dlx2
Tuj1
Hu

DCX, calretinin
NeuN
TH
Calbindin
GAD65

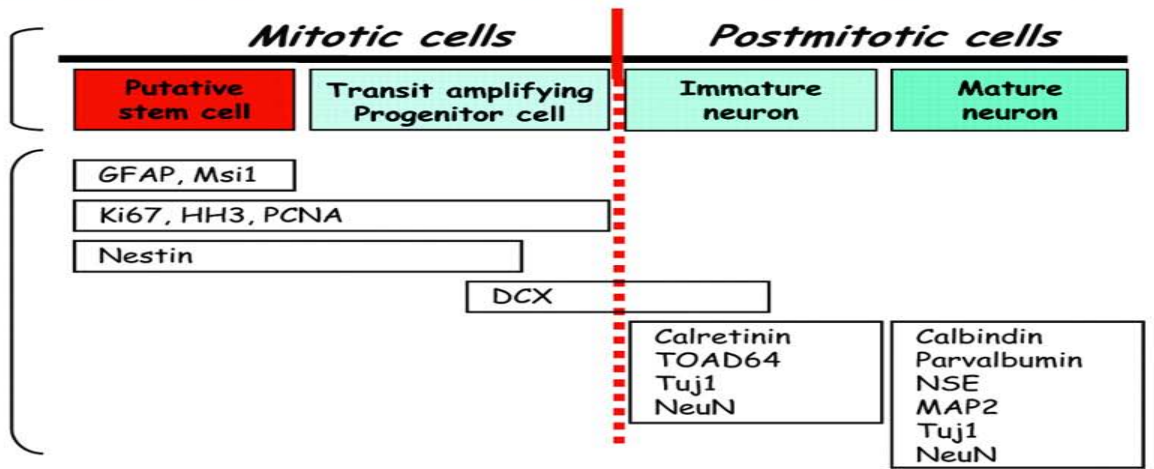

● субгранулярна зона (англ. Subgranular zone, SGZ) — область мозку, розміщена між шаром гранулярних клітин і воротами зубчатої звивини гіпокампу. В субгранулярній зоні проходить постнатальний («дорослий») нейрогенез .

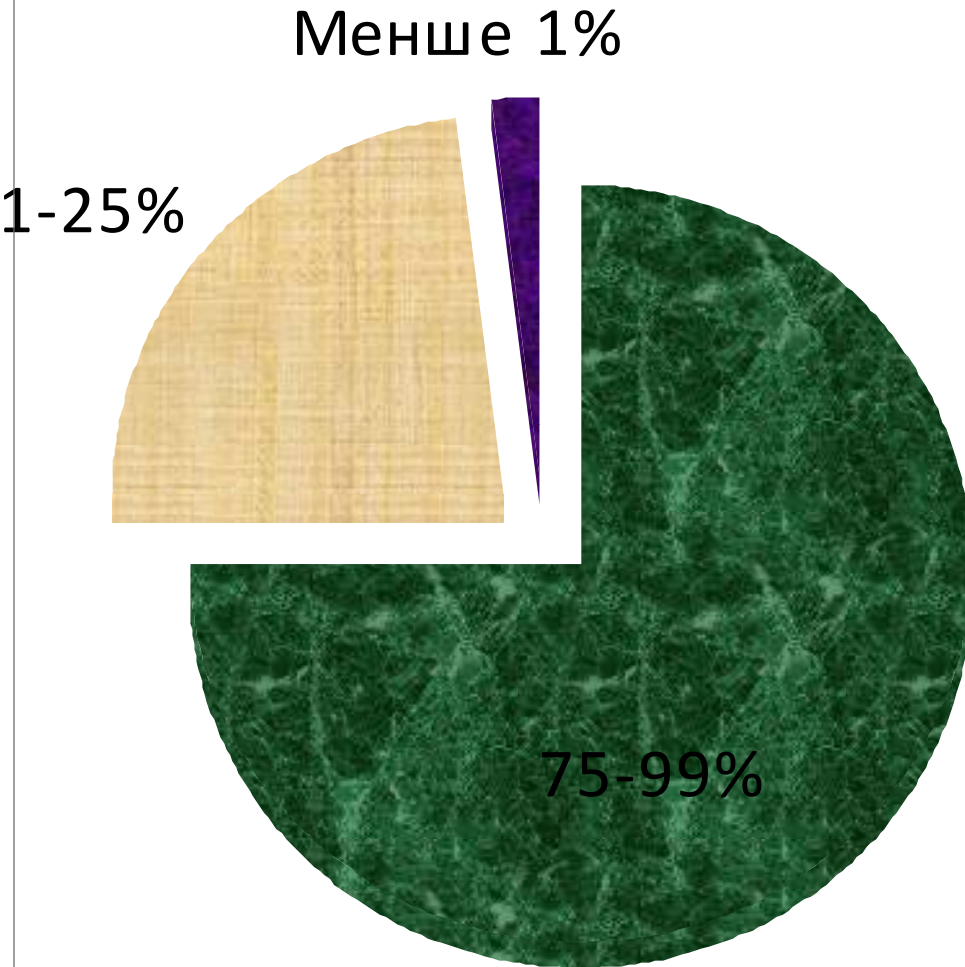
Stages of neuronal development

Markers of neuronal development

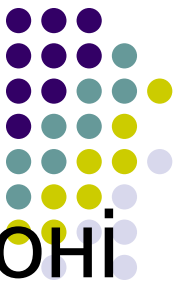
новоутворені нейрони

■ ГАМК-ергічні гранулярні інтернейрони G C s

■ перигломерулярні інтернейрони

■ допамінергічні перигломерулярні інтернейрони

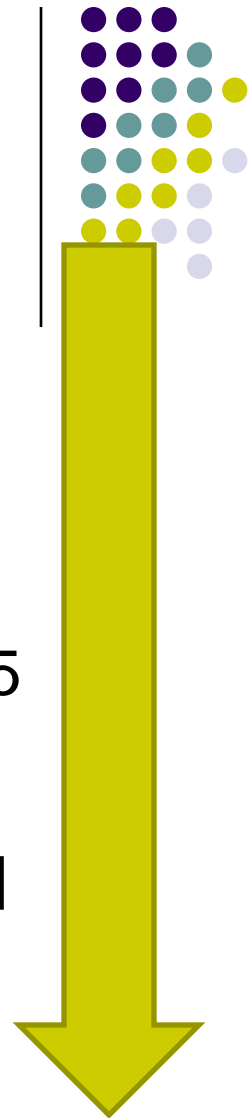
- За добу утворюється:
- 30 тисяч нейронів в субвентрикул. зоні
- 3-9 тисяч в субгранулярній зоні.

- 10 тисяч ГАМК-ергічних нейронів, 100 перигломерулярних нейронів, більше 60 допамінергічних нейронів виживають і додаються до *bulbus olfactorius* щодня.

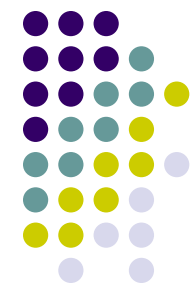
Cameron HA and McKay RD. J Comp Neurol
Winner B, Eur. Neuroscience

- Та як можна використати знання нейрогенезу? Що на нього впливає?

- Пригнічують нейрогенез :

- Кортикостероїди Cell Mol Neurobiol 1993
- NMDA- субтип глутамату J Neurosci 1995
- Стрес (дисстрес) інгібує нейрогенез в гіпокампі, вперше описали McEwen і Gould з унів. Рокфеллера. Вивчено, що люди з емоційними розладами мають менший за розміром гіпокамп в порівнянні зі здоровими.
- Знижується з віком

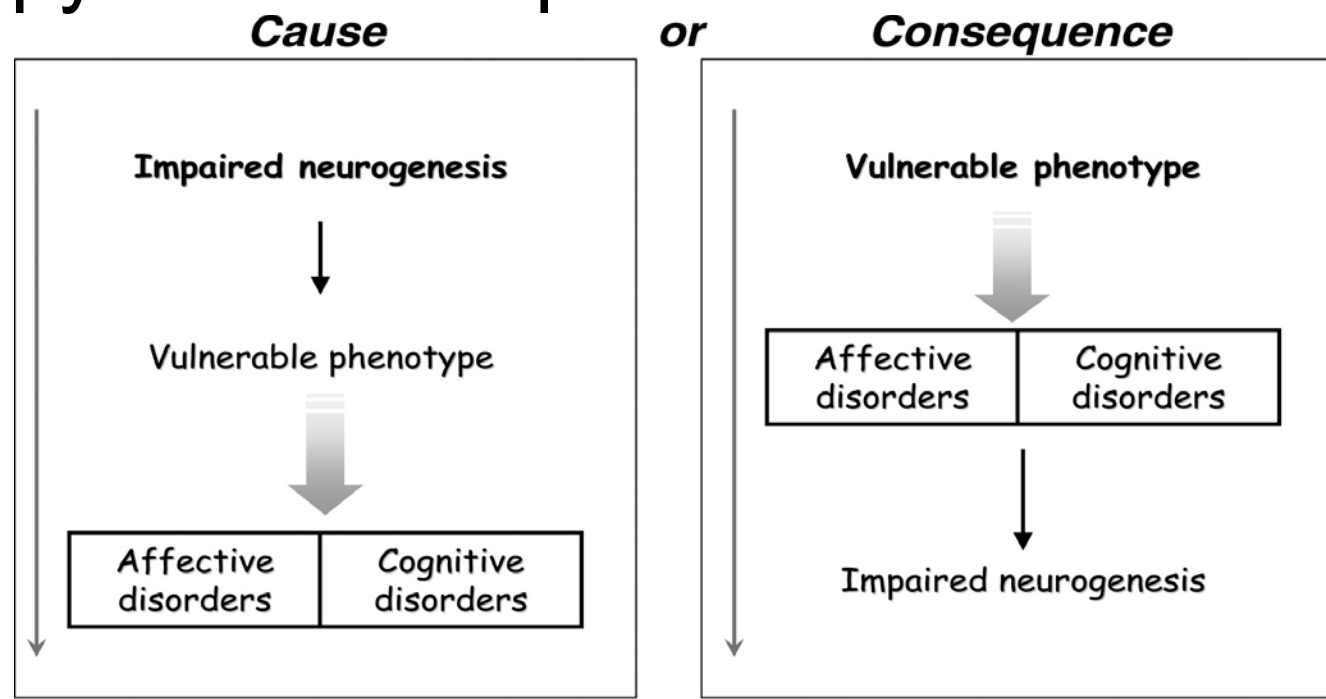

Доведено, що ще перед клінічними проявами при паркінсонізмі та хв.

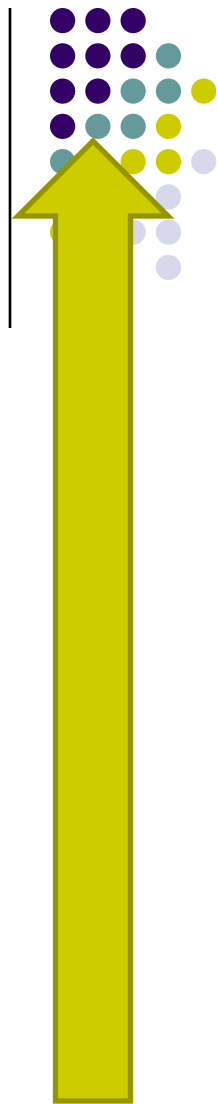
Альцгеймера порушується нюх- можливо є зв'язок між порушенням нейрогенезом в

нюховій
цибулинні і
цими
захворюван
нями?

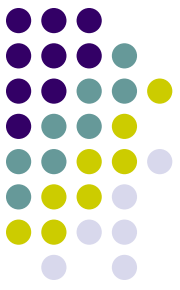

□ Genetic x Environmental makeup
→ Life-span
⇒ From homeostasis to allostasis and pathology

- **Посилюють нейрогенез:**
- естрогени Henderson VW 2000
- нейростероїди Baulieu EE and Robel P. 1997 - посилюють проліферацію
- Оксид азоту Moreno-Lopez B, Noval JA 2000 – посилює проліферацію і міграцію
- А також докілья, віт.Е, такі хвороби як інсульт, епілепсія, еустрес, сон.
- Антидепресанти Sahay & Hen, 2007-стимулюють нейро- і гліогенез.
- Фізичні вправи, активні та пасивні
Exercise is brain food Dev Neurorehabil. 2008 Sep

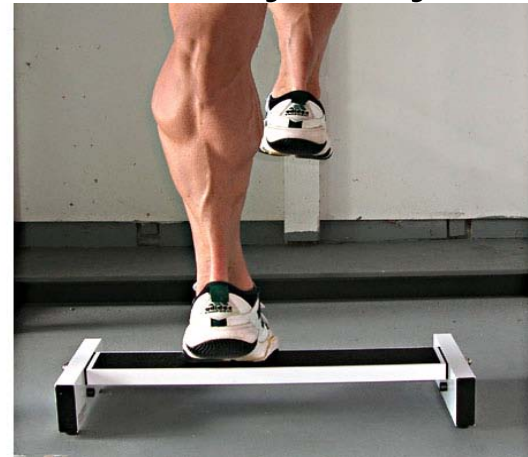

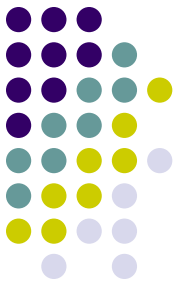
Kennedy Krieger Institute, Baltimore:

є окремо адаптовані ділянки, які контролюють кожну ногу, і окремо існують ділянки, що контролюють рухи ногою, наприклад вперед і назад. Це протирічить минулим знанням про те, що рухи ногою контролюються єдиним шляхом.

- Є центри, відповідальні за вперед-вперед, вперед-назад, вліво-вперед і вліво-назад ходьбу.
- Що особливо важливо - ці ділянки можуть бути окремо треновані при реабілітаційному лікуванні.

Дякую за увагу